

Sprawozdanie dotyczące Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS jako całości za 2018 r.

obejmujące:

**zagregowany bilans, zagregowany rachunek
zysków i strat, sprawozdanie na temat
sytuacji i sprawozdanie na temat ryzyka**

Warszawa, wrzesień 2019

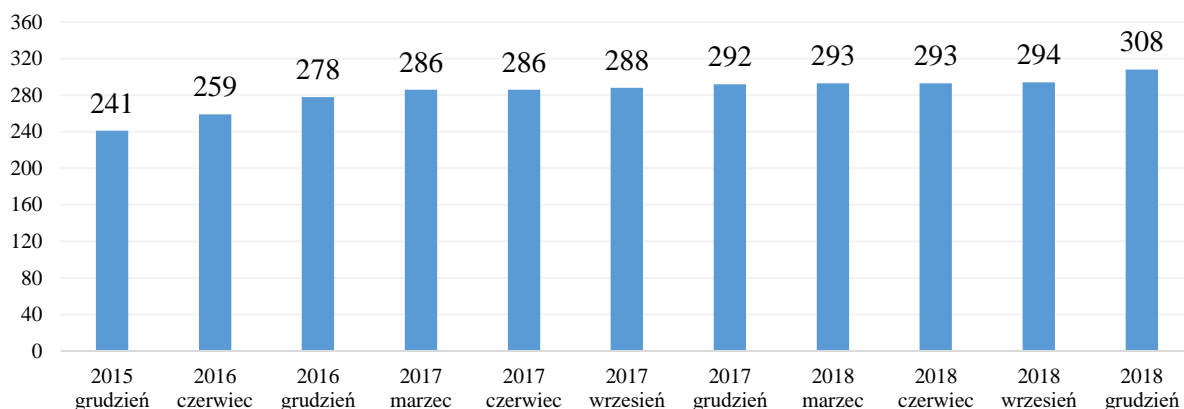
Sprawozdanie zawiera:

- I. Sprawozdanie o sytuacji finansowej SOZ BPS w 2018 r.
- II. Sprawozdanie o ryzyku SOZ BPS w 2018 r.
- III. Zagregowany bilans uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2018 r.
- IV. Zagregowany rachunek zysków i strat uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31.12.2018 r.

I. Sprawozdanie o sytuacji finansowej SOZ BPS w 2018 r.

System Ochrony Zrzeszenia BPS (SOZ BPS), według stanu na 31.12.2018 r., tworzyło 309 banków, w tym Bank BPS S.A.

Rysunek 1. Liczba banków spółdzielczych w SOZ BPS

W 2018 r. liczba banków w SOZ BPS zwiększyła się o szesnaście, przy czym umowę zawarło osiemnaście banków, a dwa banki połączyły się z innymi uczestnikami.

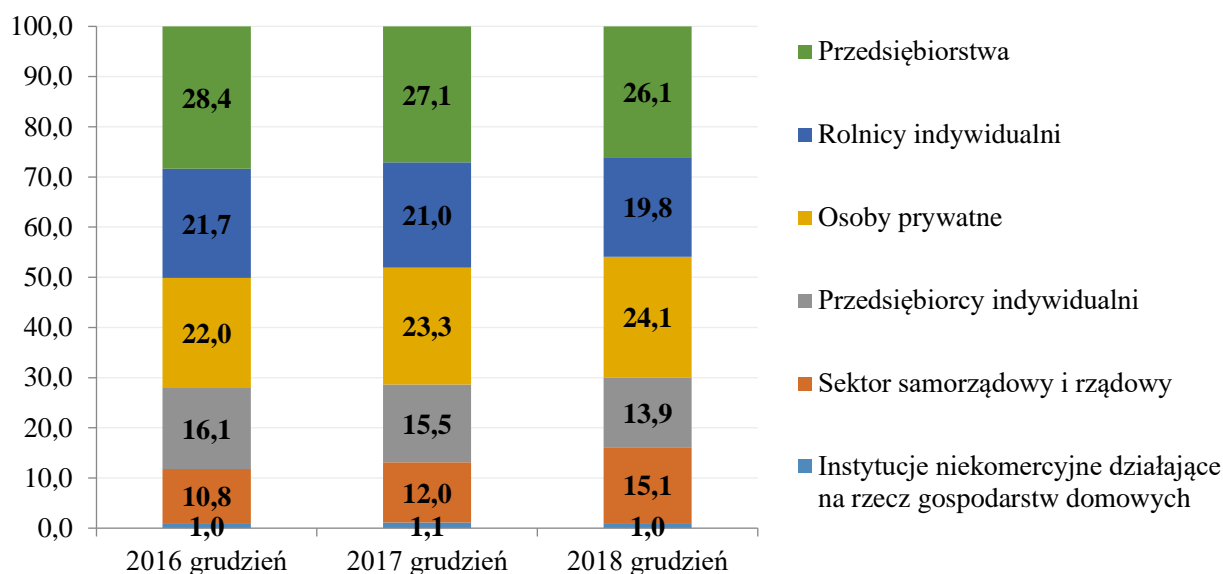
Banki spółdzielcze należące do SOZ BPS prowadziły działalność w 2 041 placówkach (poza centralami), w których zatrudnionych było 15 795 pracowników.

Według stanu na 31.12.2018 r. suma aktywów Banku BPS S.A. wynosiła 23,3 mld zł. Aktywa poszczególnych banków spółdzielczych należących do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS kształtowały się od 0,03 mld zł do 1,4 mld zł. Łącznie wartość aktywów banków spółdzielczych wyniosła 71,8 mld zł. Zagregowana suma bilansowa uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS osiągnęła kwotę 78,5 mld zł.

Działalność kredytowa

W 2018 r. wartość kredytów i innych należności w bankach spółdzielczych wzrosła o 7% (na 31.12.2018 r. wynosiła 38,7 mld zł). Na uwagę zasługuje fakt, że 60% kredytów przeznaczone było na finansowanie działalności gospodarczej klientów.

Rysunek 2. Struktura podmiotowa kredytów w bankach spółdzielczych należących do SOZ BPS (%)

Zagregowany portfel kredytowy uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS na koniec 2018 r. osiągnął wartość 44,2 mld zł.

Instrumenty dłużne i kapitałowe

Pod względem wartości istotną pozycję aktywów stanowiły instrumenty dłużne i kapitałowe. W 2018 r. wartość instrumentów dłużnych wzrosła w bankach spółdzielczych o 18% (na 31.12.2018 r. wyniosła 13,5 mld zł), natomiast wartość instrumentów kapitałowych zmniejszyła się o 5% (na 31.12.2018 r. wyniosła 0,8 mld zł).

Zagregowana wartość instrumentów dłużnych posiadanych przez uczestników Systemu na koniec roku osiągnęła kwotę 24,2 mld zł, zaś instrumentów kapitałowych 0,6 mld zł.

Lokaty międzybankowe

Istotną pozycję aktywów banków spółdzielczych stanowią lokaty międzybankowe, w tym złożone przede wszystkim w Banku Zrzeszającym. Na koniec 2018 r. wartość lokat międzybankowych banków spółdzielczych wynosiła prawie 9,22 mld zł. W stosunku do roku poprzedniego zaobserwowano zmniejszenie wartości lokat międzybankowych o prawie 9%.

Depozyty

Podstawowym źródłem finansowania działalności uczestników były depozyty klientów.

W 2018 r. wartość depozytów klientów banków spółdzielczych wynosiła 64,2 mld zł i była wyższa o ponad 7% niż w roku poprzednim. Zagregowana wartość depozytów zgromadzonych przez uczestników Systemu wyniosła 70,5 mld zł.

W strukturze podmiotowej depozytów banków spółdzielczych dominowały depozyty osób prywatnych, które stanowiły 67%. Depozyty pozyskane od rolników indywidualnych stanowiły 10%, od przedsiębiorstw – 8%, od instytucji rządowych i samorządowych – 7%, od przedsiębiorców indywidualnych – 5%.

Dynamika depozytów bieżących pozyskanych przez banki spółdzielcze wyniosła 111,0%, podczas gdy depozytów terminowych – 103,0%.

Tabela 1. Struktura depozytów banków spółdzielczych należących do SOZ BPS (mln zł)

Wyszczególnienie	Sektor finansowy				Sektor niefinansowy				Sektor instytucji rządowych i samorządowych			
	12.2016	12.2017	12.2018	Dynamika 2018/2017	12.2016	12.2017	12.2018	Dynamika 2018/2017	12.2016	12.2017	12.2018	Dynamika 2018/2017
Depozyty bieżące	19	11	8	72,73	24 620	28 318	31 940	112,79	3 933	4 240	4 201	99,08
Depozyty terminowe	230	132	86	65,15	25 525	26 472	27 444	103,67	595	635	538	84,72
RAZEM	249	143	94	65,73	50 144	54 790	59 384	108,38	4 529	4 874	4 739	97,23

Fundusze własne

Ryzyko działalności banków spółdzielczych zabezpieczały fundusze własne o wartości 6 161 mln zł, zbudowane w 96% na bazie instrumentów zaliczanych do kapitału Tier I (5 906 mln zł) i uzupełnione instrumentami kwalifikowanymi do kapitału Tier II (255 mln zł). Od początku 2018 r. fundusze własne banków spółdzielczych należących do SOZ BPS wzrosły o 6,1%, natomiast wartość kapitału Tier I o 7,1%.

Fundusze własne Banku BPS S.A. na koniec 2018 r. wyniosły 1001 mln zł, w tym kapitał Tier I stanowił 700 mln zł.

Zagregowana wartość funduszy własnych w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS osiągnęła kwotę 6 320 mln zł.

II. Sprawozdanie o ryzyku SOZ BPS w 2018 r.

Ocena ryzyka Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS została przeprowadzona dla wszystkich banków tworzących System na dzień 31.12.2018 r., tj. dla 308 banków spółdzielczych i Banku BPS S.A.

1. Ocena poziomu ryzyka w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS

a. Adekwatność kapitałowa/wypłacalność

Sytuacja kapitałowa banków spółdzielczych będących uczestnikami Systemu Ochrony była dobra. W przeważającej większości banków wskaźniki adekwatności kapitałowej znacząco przewyższały poziomy regulacyjny w uwzględnieniu wymogu połączonego bufora.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych uczestniczących w Systemie Ochrony na koniec 2018 r. wynosił 17,67%, współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 16,91% , natomiast współczynnik kapitału Tier I – 16,94%.

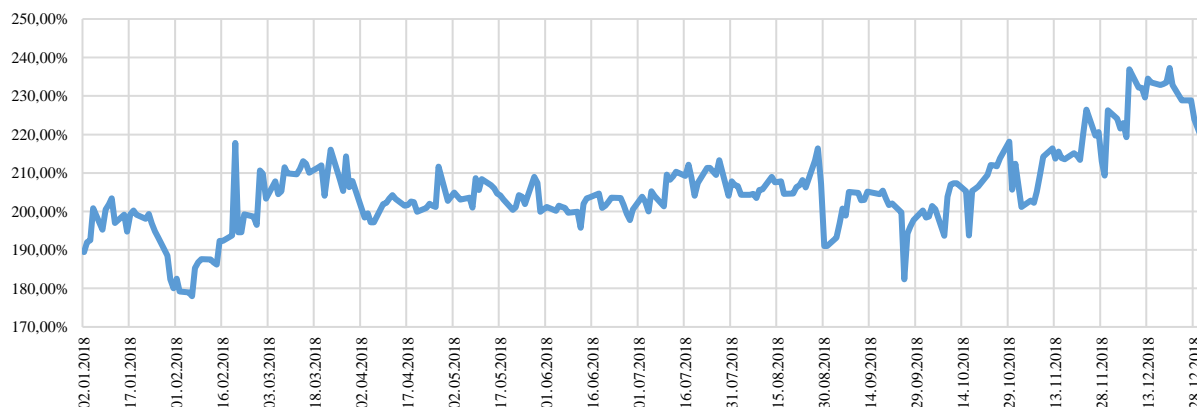
Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. na koniec 2018 r. osiągnął łączny współczynnik kapitałowy na poziomie 12,43%, natomiast współczynnik kapitału podstawowego Tier I oraz współczynnik kapitału Tier I wyniósł 8,70%.

Zagregowany łączny współczynnik kapitałowy uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wynosił 15,00%.

b. Ryzyko płynności

Skonsolidowany LCR w ujęciu dziennym wyliczony i sprawozdawany dla całości Systemu Ochrony jako grupy płynnościowej w 2018 r. kształtował się na poziomie przekraczającym 170%. Na koniec 2018 r. osiągnął wartość 218%.

Rysunek 3. Skonsolidowany LCR w ujęciu dziennym

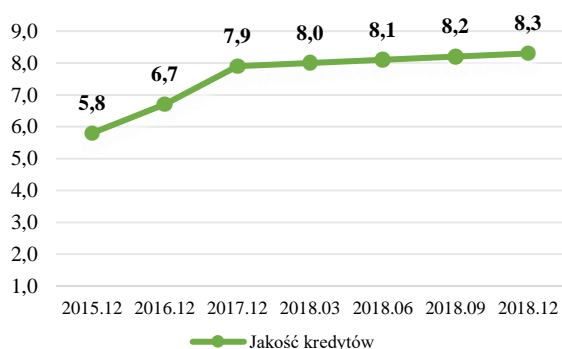

Sytuacja banków spółdzielczych należących do SOZ BPS w zakresie płynności jest stabilna. Wskaźnik LCR (wyliczony dla potrzeb wewnętrznych) w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. wynosił 97%, natomiast we wszystkich bankach spółdzielczych był wyższy od 100%.

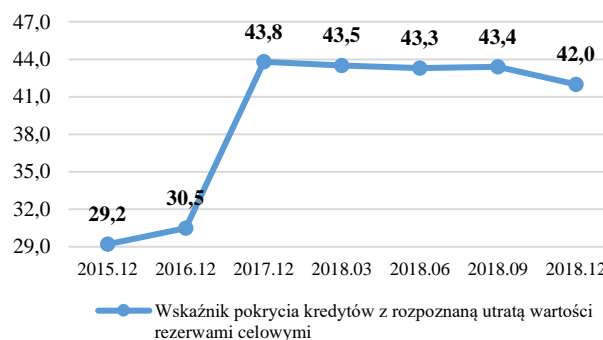
c. Ryzyko kredytowe

Sytuacja banków spółdzielczych należących do SOZ BPS pod względem jakości aktywów była zadowalająca. Łączny wskaźnik jakości kredytów tych banków, na koniec 2018 r. wyniósł 8,27% i od początku roku utrzymywał się na zbliżonym poziomie. Wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi na koniec 2018 r. ukształtował się na poziomie 42,04%. W Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. wskaźnik jakości portfela kredytowego według stanu na 31.12.2018 r. wyniósł 17,79%, przy utworzonych odpisach na poziomie 43,24%. Udział kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu kredytowym brutto stanowił 16,88%.

Rysunek 4. Wskaźnik jakości kredytów BS (%)

Rysunek 5. Wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi w BS (%)

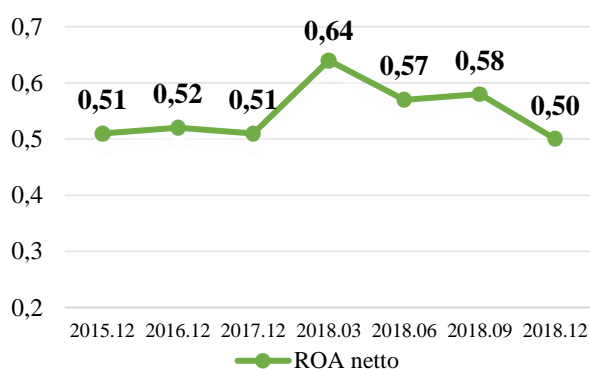
Dla całego Systemu Ochrony (wraz z Bankiem Zrzeszającym) wskaźnik jakości kredytów na koniec 2018 r. wyniósł 10,03%, przy wyrezerwowaniu równym 42,43%.

d. Rentowność i efektywność funkcjonowania

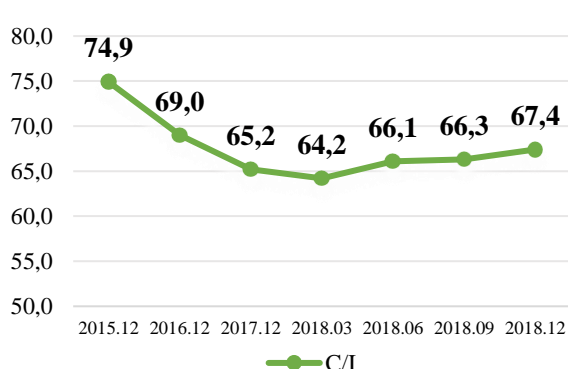
Sytuacja banków tworzących System Ochrony Zrzeszenia BPS w obszarze rentowności i efektywności funkcjonowania jest stabilna. Łączny wynik finansowy netto wypracowany przez banki spółdzielcze w 2018 r. wynosił 347 mln zł. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. osiągnął w tym okresie wynik finansowy w kwocie 23,5 mln zł.

Wskaźnik rentowności aktywów netto (ROA) łącznie dla wszystkich banków spółdzielczych według stanu na 31.12.2018 r. wyniósł 0,50%. Wartość wskaźnika była zbliżona do wartości na koniec roku poprzedniego. Trzy banki miały ujemne ROA (dwa z nich zostały zobligowane do podjęcia działań łączeniowych z silniejszymi organizacyjnie i kapitałowo bankami). W Banku BPS S.A. wskaźnik ten wyniósł 0,10%, zaś dla całego Systemu osiągnął 0,40%.

Rysunek 6. Wskaźnik ROA netto(BS) (%)

Rysunek 7. Wskaźnik C/I (BS)

W trzyletnim okresie funkcjonowania Systemu Ochrony odnotowano obniżenie wartości wskaźnika C/I (łącznie dla banków spółdzielczych), który na koniec 2018 r. wyniósł 67,4%. Wg stanu na 31.12.2018 r. wartość C/I w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A wynosiła 53,9%, zaś dla całego Systemu wyniosła 65,4%.

Wskaźnik rentowności kapitałów netto (ROE) łącznie dla wszystkich banków spółdzielczych według stanu na 31.12.2018 r. wyniósł 5,59%. W Banku BPS S.A. wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 2,94%, zaś dla całego Systemu osiągnął 5,63%.

2. Ocena punktowa w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS

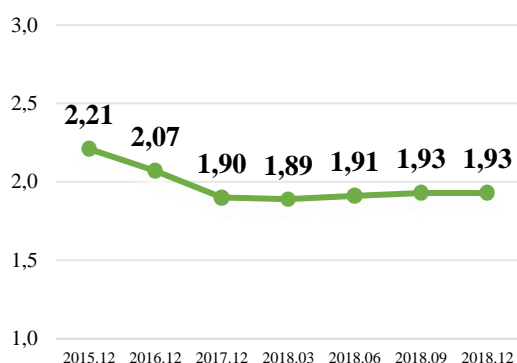
Podstawą oceny ryzyka poszczególnych uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia jest ocena przeprowadzana zgodnie z *Zasadami oceny punktowej w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS*, stanowiącymi załącznik nr 10 do Umowy Systemu. Przeprowadzana jest ona w czterech obszarach: adekwatności kapitałowej, jakości aktywów, efektywności oraz płynności.

Na koniec 2018 r. średnia ocena globalna uczestników Systemu kształtowała się na poziomie 1,93. Wyniki oceny punktowej wskazują, że sytuacja Systemu jest stabilna i bezpieczna. Średnia ocena globalna Systemu na poziomie A świadczy o bardzo niskim poziomie ryzyka.

W przypadku 197 uczestników Systemu poziom ryzyka został oceniony jako bardzo niski (ocena globalna A), 93 banków – niski (ocena globalna B) oraz 17, w tym Banku Zrzeszającym – średni (ocena globalna C). Dwa banki uzyskały ocenę globalną D oznaczającą podwyższony

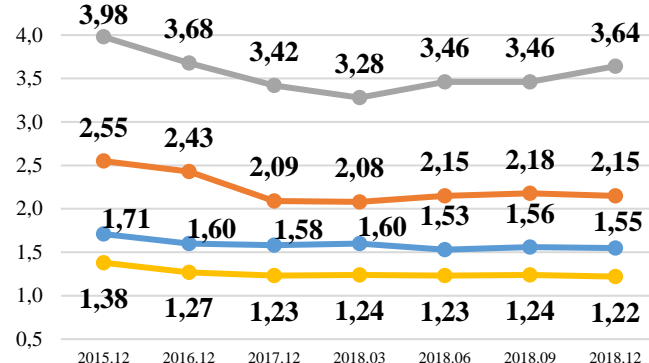
poziom ryzyka. Oceny punktowe poszczególnych banków kształtowały się w przedziale od 1,06 do 4,15.

Rysunek 8. Ocena globalna dla SOZ BPS

—●— Ocena globalna

Rysunek 9. Oceny obszarów w ocenie punktowej SOZ BPS

—●— Adekwatność kapitałowa —●— Jakość aktywów
—●— Efektywność —●— Płynność

Analizując oceny w okresie trzyletnim, tj. od początku funkcjonowania Systemu Ochrony (od grudnia 2015 r.) zaobserwowano poprawę we wszystkich obszarach.

3. Realizacja planów naprawy/programów postępowania naprawczego

Program postępowania naprawczego (obowiązek nałożenia wynikał z tytułu wystąpienia przesłanek, o których była mowa w obecnie już nieobowiązującym art. 142 ust 1 i 2 ustawy Prawo bankowe) bądź wewnętrzny plany naprawy (WPN) w ramach Grupowego Planu Naprawy, wg stanu na koniec 2018 r. realizował Bank BPS S.A. oraz 27 banków spółdzielczych, zaś cztery kolejne były zobowiązane do opracowania WPN, a jeden rozpoczął proces łączeniowy.

Wszystkie banki spółdzielcze realizujące programy postępowania naprawczego, zawierające elementy Grupowego Planu Naprawy, uzyskały akceptację KNF (14 banków) na realizację przedłożonych programów sanacji. W pozostałych bankach działania naprawcze prowadzone są w ramach realizacji wewnętrznych planów naprawy (13 zaakceptowanych i 4 w przygotowaniu). Suma bilansowa banków spółdzielczych realizujących proces sanacji na 31.12.2018 r. stanowiła łącznie 14,23% sumy bilansowej wszystkich banków spółdzielczych – uczestników Systemu Ochrony, w tym aktywa 14 banków realizujących programy postępowania naprawczego (PPN) stanowiły 3,26%, a 18 banków podlegających reżimowi wewnętrznego planu naprawy (WPN) – 10,97% ogółu aktywów banków spółdzielczych w SOZ BPS. Poza ww. liczbą banków spółdzielczych realizujących PPN, postępowanie naprawcze realizuje również Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.

4. Podsumowanie

Ocena ryzyka Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w 2018 r. wskazuje, że sytuacja banków była stabilna i bezpieczna. Ocena globalna Systemu na poziomie A, świadczy o bardzo niskim poziomie ryzyka.

Spółdzielnia, w ramach posiadanych kompetencji, diagnozuje możliwość wystąpienia sytuacji kryzysowych w działalności prowadzonej przez poszczególnych uczestników i podejmuje działania zaradcze. Przeprowadza indywidualne oceny ryzyka każdego uczestnika oraz Systemu Ochrony jako całości na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach obowiązkowych kierowanych do NBP za pośrednictwem Banku BPS S.A. Uwzględniane są także dodatkowe informacje przekazywane przez każdego uczestnika do Spółdzielni oraz wyniki audytu wewnętrznego i instytucji zewnętrznych.

Sytuacja uczestników Systemu jest systematycznie monitorowana w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania skorelowanego z założeniami Grupowego Planu Naprawy, co pozwala z wyprzedzeniem diagnozować zagrożenie naruszenia poziomów ostrzegawczych ustalonych dla wskaźników uruchamiających GPN.

Punktowa ocena ryzyka w Systemie Ochrony Zrzeszenia wskazuje na niski poziom ryzyka oraz stabilną sytuację Systemu Ochrony. W pojedynczych bankach występują zagrożenia, które niwelowane są działaniami naprawczymi realizowanymi pod nadzorem Spółdzielni, w uzasadnionych przypadkach wspieranymi środkami pomocowymi uruchamianymi z Funduszu Zabezpieczającego.

W ramach okresowych przeglądów zasad monitorowania weryfikowany jest dobór wskaźników i metod umożliwiających właściwą ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej poszczególnych uczestników oraz wskazywanie z wyprzedzeniem niekorzystnych tendencji, przed wystąpieniem zjawisk zagrażających bezpieczeństwu.

Opracowano pod kierunkiem: B. Zych